

Heel Nederland slim

Tekst: Ron Elkerbout
Beeld: Aandagt

De grootschalige uitrol van de slimme meters stond gepland voor begin 2014, maar dat bleek te optimistisch. Het ministerie van Economische Zaken heeft het startschot van de operatie nu gepland voor begin 2015. De netbeheerders lopen zich alvast warm.

Het uitstel van de grootschalige uitrol was wel te voorzien, de planning was krap. De kleinschalige aanbidding van slimme meters, die in 2012 startte, duurde tot eind 2013. In die twee jaar werd ervaring opgedaan bij nieuwbouw, renovatie en reguliere vervanging, zowel met het plaatsen van de nieuwe meters als met de technische eigenschappen ervan. Daarna moest de evaluatie nog worden opgesteld, die nodig is om samen met het parlement een knoop door te hakken over hoe de slimme meters in de overige Nederlandse huishoudens en kleine bedrijven geplaatst worden. De verwachting is dat die besluitvorming nu in april plaatsvindt.

onnodig complex te maken, werkt elke netbeheerder op eigen tempo naar dat doel toe. Ze maken al wel gezamenlijk een planning waarmee in grote lijnen de aanbidding inzichtelijk wordt. Dat moet eraan bijdragen dat leveranciers van slimme displays zoveel mogelijk aansluiten op de meterwissel. Met gedetailleerd inzicht in het verbruik zal de consument steeds makkelijker energie besparen – een belangrijk doel van de introductie van de slimme meters.

LANGZAAM BEGINNEN

De start van de brede uitrol is nu vastgesteld op 2015, maar nu al treffen de netbeheerders voorbereidingen voor deze megaklus: de (pilot-) projecten worden steeds groter. In de Hoekse Waard, onder de rook van Rotterdam, voorziet Stedin op dit moment al 37.000 adressen van slimme meters. "We leren met dit project hoe we de grootschalige aanbidding het best kunnen aanpakken", vertelt projectleider Daan Ziemba. "In 2013 hebben we de voorbereidingen getroffen. Alle aspecten, zoals inkoop, logistiek, voorraadbeheer, front-office, het aanpassen van de aansluitingen, juridische zaken en de communicatie bijvoorbeeld, hebben we in ons plan opgenomen. We voeren dit project nu uit met drie aannemers. Daarmee hebben we afgesproken dat ze heel langzaam beginnen. Als er nog dingen niet goed lopen, dan kunnen we bijsturen. Gaat het soepel, dan schalen we op. Ze hebben nu 2.500 locaties verslimd, dus voor gas en elektra samen zijn daar 5.000 nieuwe meters geïnstalleerd. Het is de bedoeling dat ze voor 1 juli met alle 37.000 adressen klaar zijn."

SLIMME METER

Omdat aflezen van meterstanden eenvoudiger wordt, krijgt een verbruiker met een slimme meter voortaan niet meer jaarlijks, maar tweemaandelijks verbruiksoverzichten. KEMA heeft becijferd dat alleen daardoor al besparingen kunnen worden gerealiseerd van gemiddeld 3,2 procent op elektriciteit en 3,7 procent op gas. Met een slimme display lopen de besparingen volgens een schatting van KEMA op tot 6,4 procent op elektriciteit en 5,1 procent op gas.

CYBERVEILIGHEID

Wie experimenteert en evalueert moet zijn plannen soms bijstellen. Dat gebeurde ook met de slimme meter. EZ-minister Henk Kamp besloot een streep te zetten door de 'uitknop' waarmee de netbeheerder op afstand levering van gas en stroom kan stoppen. Tot groot genoegen van de netbeheerders, die deze aanpassing bepleitten. Het voordeel van de functie is zeer beperkt, terwijl de benodigde cybersveiligheid flinke investeringen zou vragen. Kamp woog mee dat incidenten met de uitknop makkelijk het vertrouwen in de slimme meters kunnen schaden. En dan zouden wel eens veel meer huishoudens de nieuwe meter kunnen weigeren dan de twee procent die nu verwacht wordt. Eén ding is glashelder: in 2020 moeten de nieuwe meters in minimaal 80% van de Nederlandse huishoudens en kleine bedrijven geïnstalleerd zijn. Om de operatie niet

T2
ET2
00000467
kWh

TYPE 82230-31HA
EN 50160-3 CL B
3 x 230/400V
0.25-5(70)A
50Hz
IEC 61152-23 Cl. 2
-40°C to +70°C

KS00595428

NACHTTARIEF

De zorgvuldige voorbereidingen werpen, zo lijkt het op dit moment, hun vruchten af voor Stedin. Ziembra: "Toen de aannemers begonnen, hoefden we niet veel bij te sturen." De boilerschakeling was een van de onvoorziene obstakels. Veel boilers in het gebied maken gebruik van het toonfrequentie zendsignaal waarmee Stedin de schakeling tussen dag- en nachttarief van de 'oude' meters regelt. Maar dat toonfrequentiesignaal

WEL/NIET VAN DE NETBEHEEDERS

De oude verbruiksmeters voor elektriciteit en gas worden vervangen door nieuwe, digitale meters die op afstand kunnen worden uitgelezen door de netbeheerder. De slimme meters zelf besparen niets, maar door de tweemaandelijkse verbruiksoverzichten en de slimme displays krijgen de verbruikers gedetailleerd inzicht in hun verbruik. Zo'n slimme display kan een app op een smartphone zijn, een programma op een computer of een apart scherm. Die displays worden niet standaard meegeleverd bij de installatie van slimme meters, omdat dat buiten het geregeerde takenpakket van netbeheerders valt. De overheid wil zo de concurrentie en innovatie in de kleinverbruikersmarkt stimuleren.

vervalt omdat de nieuwe meters digitaal schakelen. Hoe moet het dan met de boilers? "We plaatsen nu kosteloos een tijdschakelaar waar we zo'n boiler tegenkomen", aldus Ziembra.

Verder bleek dat sommige aansluitingen eerst aangepast moeten worden voordat de aannemer een slimme meter kan installeren. Ziembra: "Het gaat dan om een eenpijpsmeter die moet worden omgebouwd. Of een drukregelaar zonder B-klep. Als die er niet in zit of te oud is, dan plaatsen we een nieuwe. Een complexer probleem dan de boilerschakeling, want hiervoor heb je andere monteurs nodig. De aannemers houden nu dus altijd daarvoor gekwalificeerde mensen stand-by. Of ze doen vooraf schouwwerk. Want het is geen optie dat de monteur zegt 'ik heb niet de juiste papieren, we komen later terug'."

STAPSGEWIJS

Ook Enexis loopt zich warm om grootschalig slimme meters te gaan plaatsen. Projectmanager GSA Haico Hangx stelt voorzichtig dat ze dit jaar 'enkele tienduizenden' locaties willen uitvoeren. Na geleidelijke opschaling zijn dat er vanaf 2017 jaarlijks 430.000. Ook Enexis heeft vorig jaar plannen hiervoor gemaakt. Hangx: "We starten in april met vervangingen. De aanpak verschilt dan nog niet veel van onze normale werkwijze. In de loop van het jaar komen er steeds elementen voor onze grootschalige aanbieder beschikbaar en die voegen we stapsgewijs aan ons proces toe. Dan moet je denken aan tooling waarmee we de planning ondersteunen, het logistieke proces en regionale informatiecampagnes. In

december is de werkwijze waarmee we de grootschalige aanbieder gaan doen grotendeels geïmplementeerd."

MOMENT BENUTTEN

Zowel Stedin als Enexis besteden serieuze aandacht aan de communicatie rond de plaatsing van de slimme meters. Hangx: "We benutten het moment waarop de slimme meters geplaatst worden om de consument ook echt aan te zetten om energie te besparen. Na de installatie krijgt de klant van ons een informatiepakket. Daarin vindt hij uiteraard de handleiding van de meters zelf, een spel voor energiebewustwording en informatie over energiebesparing. We verwijzen ze naar een overzicht met besparingsproducten dat we opgesteld hebben in overleg met Milieu Centraal. We helpen de klant zich zo te oriënteren waarvoor hij de slimme meters echt kan gebruiken." Maar Enexis doet meer, vertelt Hangx: "We onderzoeken met welke communicatiemiddelen we kunnen bijdragen aan een soepele uitrol van de slimme meter. Dan moet je denken aan regionale informatiecampagnes of bijeenkomsten in buurten, zodat mensen hun vragen kunnen stellen."

PRIVACY EN BESPAREN

Ook Stedin doet er alles aan om de acceptatie van de slimme meter zo hoog mogelijk te maken, "want mensen kunnen hem ook weigeren, zoals je weet", zegt Daan Ziembra. Stedin heeft al ervaring opgedaan met die communicatie en werkte daarbij nauw samen met de betrokken gemeenten. "We hebben informatie gepubliceerd op de gemeentelijke websites en, ook samen met de gemeenten, bewonersavonden georganiseerd. Daar was veel belangstelling voor. Verbruikers hebben veel vragen en er is ook veel onwetendheid over de slimme meters. De meeste vragen

'We benutten het moment om de consument ook echt aan te zetten energie te besparen'

gingen over privacy en veiligheid. Kan iemand zomaar zien of ik sta te douchen of de droger gebruik? En er waren veel vragen over besparen. Via Milieu Centraal hebben we folders gevraagd aan alle partijen die slimme displays leveren. Daarmee kunnen bewoners zich oriënteren en een keuze maken. Stedin wil een duurzaam netwerk opbouwen, en verslimmen is daarvan een belangrijk onderdeel. We vinden het belangrijk om duidelijk te maken dat de klant daar ook profijt van kan hebben, door beter inzicht in zijn energieverbruik."

